KOMISJA EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 2.12.2011
KOM(2011) 849 wersja ostateczna

SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY, EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU REGIONÓW

Stan Unii innowacji w 2011 r.

1. PALĄCA POTRZEBA INNOWACJI

Unia innowacji[1], inicjatywa przewodnia w ramach strategii „Europa 2020", jest zintegrowaną strategią innowacji opartą na 34 konkretnych zobowiązaniach. Oparta na szerokiej koncepcji innowacji, obejmująca sektor prywatny, publiczny i trzeci sektor[2], ma na celu zapewnienie przekładania się innowacyjnych pomysłów na nowe produkty i usługi, które z kolei przyczynią się do wzrostu gospodarczego i tworzenia nowych miejsc pracy.

W trakcie pierwszego roku istnienia Unii innowacji kryzys gospodarczy i finansowy wszedł w nową fazę. Ożywienie gospodarcze jest zagrożone, a zaufanie publiczne w różnych sektorach gospodarki spadło. Presja na ograniczenie inwestycji w przyszłe źródła wzrostu gospodarczego jest ogromna.

Jednocześnie układ sił gospodarczych przesuwa się coraz szybciej z zachodu na wschód. Zarówno w tablicy wyników Unii badań i innowacji, jak i w sprawozdaniu dotyczącym konkurencyjności Unii innowacji[3] podkreśla się fakt, że wyniki Europy w zakresie badań i innowacji pogorszyły się w ostatnich latach, pogłębiając już i tak znaczną przepaść w dziedzinie innowacji w stosunku do Stanów Zjednoczonych i Japonii. Ponadto Chiny, Indie i Brazylia zaczęły szybko doganiać UE, poprawiając swoje wyniki odpowiednio o 7 %, 3 % i 1 % szybciej niż UE w ujęciu rok do roku w ciągu ostatnich pięciu lat.

W niniejszym sprawozdaniu uzasadniono i wykazano, że

– innowacja jest najlepszym środkiem, który pozwoli nam skierować europejską gospodarkę na właściwe tory i rozwiązać kwestie społeczne w gospodarce światowej; osiągnięcie celów Unii innowacji, nasza potrzeba innowacyjności, nabrało jeszcze większego znaczenia i stało się jeszcze bardziej palącym problemem niż w zeszłym roku;

– Unia innowacji miała imponujący początek, ciesząc się zdecydowanym wsparciem Parlamentu Europejskiego[4], Rady Europejskiej[5] i Rady ds. Konkurencyjności[6];

– w sumie osiągnięto znaczne postępy w ramach inicjowania 34 zobowiązań Unii innowacji. Na podstawie szeroko zakrojonych debat z zainteresowanymi

---

1 Projekt przewodni strategii Europa 2020 – Unia innowacji, SEC(2010) 1161.

2 Trzeci sektor odnosi się do szerokiego zakresu organizacji, które są usytuowane między rynkiem a państwem.

3 Tablica wyników Unii innowacji z 2010 r., www.proinno-europe.eu i sprawozdanie dotyczące konkurencyjności Unii innowacji z 2011 r. http://ec.europa.eu/research/innovation-union/index_en.cfm?section=competitiveness-report&year=2011; Także analiza wyników konkurencyjności w podziale na państwa członkowskie ujawniła, że wiele z nich powinno zwiększyć wysiłki w zakresie innowacji: SEC(2011) 1187.

4 Rezolucja Parlamentu Europejskiego 2010/2245 INI z 27.4.2011.

5 Konkluzje z dnia 4.2.2011.

6 Konkluzje Rady ds. Konkurencyjności z 26.11.2010.

stronami złożono wnioski ustawodawcze zgodnie z planem oraz uruchomiono i przetestowano działania pilotażowe[7];

– Komisja proponuje zwiększenie nakładów na badania, innowacje i edukację celem wsparcia unijnego planu działania na rzecz wzrostu. Proponowane ramy „Horyzont 2020" stanowią realizację wielu zobowiązań Unii innowacji;

– stwarzanie warunków, które usprawnią wprowadzanie pomysłów na rynek, przynosi dobre wyniki. W szczególności Komisja przedstawiła już wnioski ustawodawcze dotyczące jednolitego systemu ochrony patentowej i modernizacji stanowienia norm;

– Komisji powierzono rozległe uprawnienia w celu wdrożenia środków na rzecz ukończenia europejskiej przestrzeni badawczej do 2014 r. Przeprowadzono konsultacje społeczne, aby do połowy 2012 r. przygotować wniosek w sprawie ram EPB, które stworzą wysoce efektywny i zintegrowany system badawczy w Europie;

– na następnym etapie wdrażania wyzwaniem będzie zatem przyjęcie przez wszystkie podmioty zbiorowej odpowiedzialności za realizację Unii innowacji, przyjęcie wniosków zgłoszonych przez Komisję i przełożenie stanowczych zobowiązań politycznych na działanie zarówno na poziomie krajowym, jak i UE.

Niniejsze sprawozdanie koncentruje się na kluczowych działaniach w ramach polityki w roku 2011. W załączniku przedstawiono krótki przegląd sytuacji w odniesieniu do 34 zobowiązań Unii innowacji, natomiast szczegółowe informacje można uzyskać za pośrednictwem systemu informacji i analityki na temat Unii innowacji dostępnego pod adresem http://i3s.ec.europa.eu/home.html.

Sprawozdanie wpisuje się w kontekst innych inicjatyw przewodnich w ramach strategii „Europa 2020", ukierunkowanej na zapewnienie inteligentnego i trwałego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu, i Aktu o jednolitym rynku przyjętego w kwietniu 2011 r.[8]. Są one ze sobą wzajemnie powiązane i nawzajem się uzupełniają.

2. ZAPEWNIENIE WZROSTU GOSPODARCZEGO I ZATRUDNIENIA DZIĘKI INNOWACYJNOŚCI

2.1. Wzmocnienie Europy w obliczu kryzysu

Wyzwania, którym musimy sprostać pod względem stabilności budżetowej, zaburzeń równowagi ekonomicznej i reform mających stymulować wzrost gospodarczy, są siła napędową programu politycznego UE[9].

---

7 Np. konsultacje społeczne w sprawie przyszłego finansowania badań i innowacji UE, w sprawie europejskiej przestrzeni badawczej, w sprawie modernizacji polityki zamówień publicznych i inne.

8 Komunikat „Akt o jednolitym rynku – Dwanaście dźwigni na rzecz pobudzenia wzrostu gospodarczego i wzmocnienia zaufania", COM(2011) 206 wersja ostateczna.

9 José Manuel Barroso, Stan Unii, dnia 28 września 2011 r.

Istnieją przesłanki, że mocne zobowiązanie budżetowe na rzecz edukacji, badań i innowacji – inteligentna konsolidacja fiskalna[10] – wraz z otoczeniem biznesu sprzyjającym innowacji stanowią bardzo skuteczny sposób na wyjście Europy z kryzysu.

Można zauważyć, że na ogół państwa członkowskie, które zwykle przeznaczają większe nakłady na badania i rozwój oraz edukację poradziły sobie lepiej w czasie niedawnych zawirowań gospodarczych (zob. rysunek 1). Inwestycje w dziedzinie badań i rozwoju oraz edukacji zwiększają szanse na złagodzenie negatywnego wpływu kryzysu i stanowią narzędzia umożliwiające szybsze odbicie w momencie ożywienia gospodarczego.

Przywrócenie wzrostu gospodarczego i poprawa dobrobytu mieszkańców Europy wymagają jednak powiązanego zestawu strategii mających wpływ na ogólne ramowe warunki rozwoju działalności innowacyjnej i prawidłowe funkcjonowanie rynków produktowych. Po raz kolejny istnieją przesłanki, że lepsze warunki ramowe wiążą się z większym ożywieniem gospodarczym (zob. rysunek 2) i wyższym wzrostem gospodarczym w perspektywie długoterminowej[11].

---

10 „Inteligentna" konsolidacja fiskalna oznacza ochronę i wzmacnianie inwestycji w źródła przyszłego wzrostu gospodarczego, z wyróżnieniem badań, innowacji i edukacji jako wydatków sprzyjających wzrostowi.

11 Interpolacja liniowa wskazuje na korelację między zmiennymi w rysunkach. Statystycznie istotne współczynniki korelacji to: 0,66 dla B+R-PKB oraz 0,39 dla otoczenia biznesu. Wielkość bąbelka odzwierciedla wielkość gospodarki (jako udział w PKB UE). Dane Eurostatu zaczerpnięto z opracowania pt. „Science and technology Indicators". Warunki ramowe mierzy się za pomocą rankingu przedstawionego przez Bank Światowy w sprawozdaniu pt. „Doing Business". Średni pięcioletni poziom inwestycji wykorzystuje się w celu określenia poziomu inwestycji w przeszłości, biorąc pod uwagę względną stabilność B+R mierzonych jako wskaźniki (względem PKB). Rysunki 1 i 2 zapewniają dowody na podstawie korelacji, natomiast jakakolwiek miarodajna ocena przyczynowa wymagałaby bardziej dogłębnej analizy ekonometrycznej uwzględniającej szereg dodatkowych czynników ekonomicznych i instytucjonalnych (takich jak np. efekt doganiania).

Rysunek 1. Nakłady na badania i rozwój a ożywienie gospodarcze

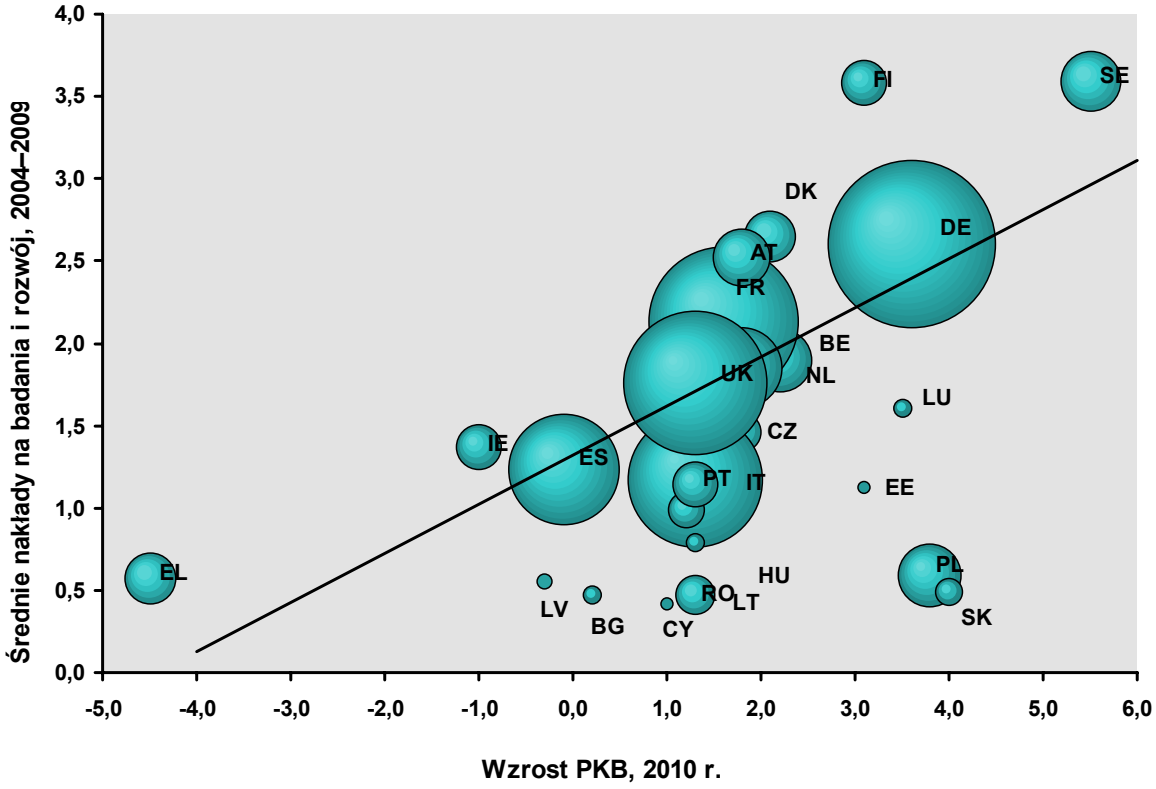

Uwaga: (1) Wykres nie uwzględnia Malty i Słowenii.

Rysunek 2 Otoczenie biznesu a ożywienie gospodarcze

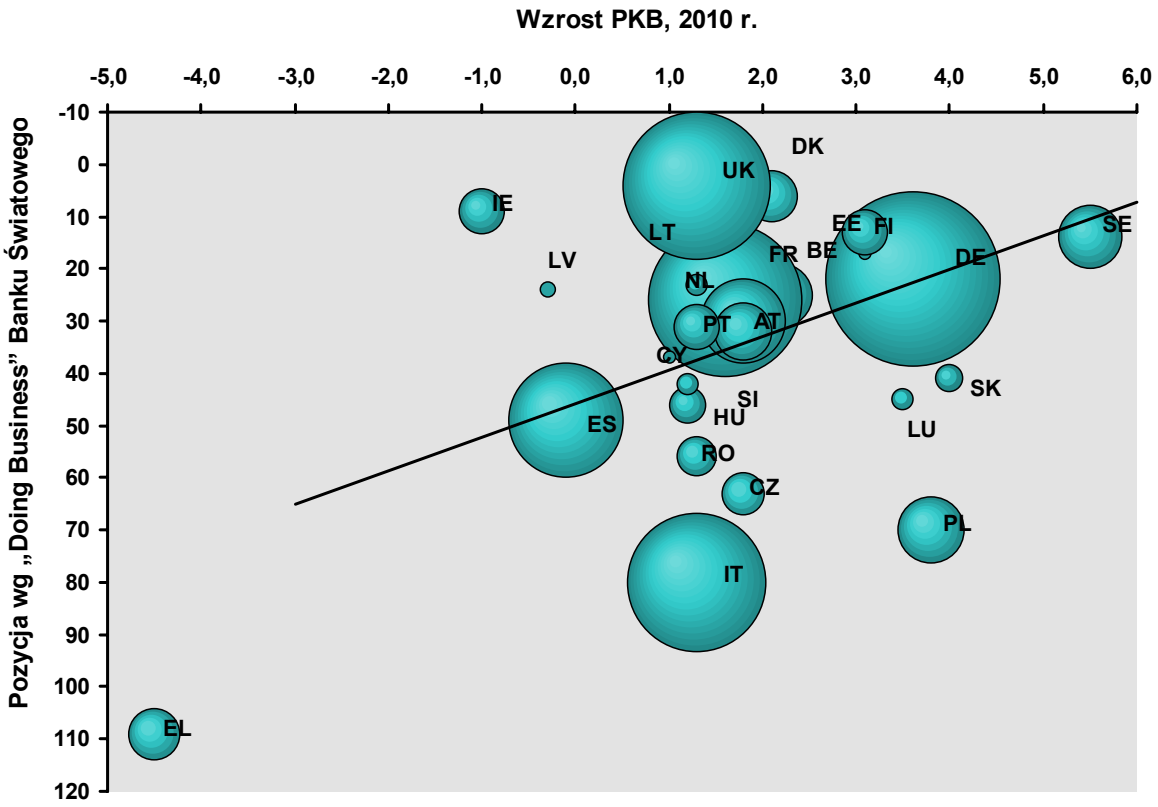

Uwaga: (1) Wykres nie uwzględnia Bułgarii.
Źródła: obliczenia własne DG ds. Badań Naukowych i Innowacji i Wspólnego Centrum Badawczego oparte na danych rankingowych Eurostatu i Banku Światowego.

2.2. Reforma krajowych systemów badań i innowacji

Państwa członkowskie zostały poproszone o przeprowadzenie samooceny swoich systemów i strategii politycznych w dziedzinie innowacji[12], które należy uwzględnić także w strategii „Europa 2020".

Na ogół krajowe programy reform obejmują szeroki zakres środków, które stanowią dobry punkt wyjścia dla stymulowania innowacji. Zgodnie jednak z oceną Komisji zawartą w wytycznych politycznych w ramach pierwszego „europejskiego semestru" krajowe programy są często mało ambitne i mało szczegółowe. Potrzebne są dodatkowe wysiłki, aby osiągnąć cel UE w zakresie nakładów na badania i rozwój wyznaczony na poziomie 3 %, a państwa członkowskie muszą zrobić więcej, aby chronić i odpowiednio hierarchizować wydatki na badania naukowe i edukację oraz na kluczowe elementy infrastruktury, które to wydatki są niezbędne dla podtrzymania wzrostu gospodarczego[13].

---

12 Zobowiązanie Unii innowacji nr 33.

13 Komunikat „Zakończenie pierwszego europejskiego semestru koordynacji polityki gospodarczej", COM(2011) 400 wersja ostateczna.

W zapowiedzianych reformach można dostrzec kilka tendencji w odniesieniu do badań i innowacji (stanowiących kilka niewyczerpujących przykładów):

1) Większość państw członkowskich jest w trakcie usprawniania swoich struktur zarządzania i ulepszania strategicznych wytycznych w zakresie badań i rozwoju, czemu często towarzyszy stopniowa integracja obydwu obszarów polityki i większe ukierunkowanie finansowania publicznego na wybrane obszary. Jednak na tym etapie bardzo niewiele krajów wyraźnie traktuje kwestie społeczne jako swój główny priorytet.

- Niemcy zaktualizowały swoją strategię zaawansowanych technologii 2020 w celu zwiększenia zapotrzebowania na badania i innowacje, kładąc większy nacisk na kwestie społeczne;

- Hiszpania przyjęła kompleksowe podejście do reformowania swojej polityki w zakresie badań i innowacji poprzez nową ustawę w sprawie nauki, technologii i innowacji oraz niedawno przyjętą krajową strategię innowacji;

- Słowacja wyznaczyła wysokiego przedstawiciela rządu ds. gospodarki opartej na wiedzy i stworzyła dwie agencje wdrażające środki polityki w zakresie badań i innowacji.

2) Większość państw członkowskich angażuje się w poprawę warunków ramowych lub w finansowe wspieranie badań i innowacji, w szczególności poprzez zachęty podatkowe w dziedzinie badań i rozwoju, oraz w inne formy wsparcia dla innowacyjnych MŚP, w tym kapitał wysokiego ryzyka. Coraz większa liczba państw członkowskich zwraca uwagę na instrumenty polityki innowacyjności po stronie popytowej, w szczególności zamówienia publiczne[14]. Dotychczas tylko kilka krajów stosuje podejście, zgodnie z którym stara się łączyć instrumenty strony popytowej i podażowej.

- Belgia zwiększyła ulgi podatkowe na badania i innowacje oraz planuje zaproponować zachęty dla tworzenia i rozwoju nowych przedsiębiorstw zajmujących się badaniami naukowymi, wydzielonych z dużych przedsiębiorstw jako przedsiębiorstwa typu spin-out lub z instytucji badawczych jako przedsiębiorstwa typu spin-off;

- Dania włączyła aspekty strony popytowej do programów wspierających współpracę publiczno-prywatną. Dania ustanowiła Fundusz na rzecz innowacji w biznesie, który wspiera możliwości prowadzenia działalności gospodarczej w obszarach rozwoju ekologicznego i dobrobytu;

- Polska wprowadziła środki szkoleniowe skierowane do 500 podmiotów udzielających zamówień, 1500 przedstawicieli MŚP oraz 1000 organizacji pośredniczących przedsiębiorstw w celu szerszego wykorzystania zamówień publicznych na innowacyjne produkty i usługi.

---

[14] Więcej informacji na temat tendencji w zakresie polityki innowacyjności po stronie popytowej w Europie zawiera niedawno opublikowane sprawozdanie dostępne na stronie internetowej: http://ec.europa.eu/enterprise/newsroom/cf/_getdocument.cfm?doc_id=7011.

W celu lepszego wykorzystania synergii i współdzielenia zagrożeń i zasobów należy rozważyć koordynację z inicjatywami na poziomie UE.

3) Pod względem wysokości środków przeznaczonych na badania i rozwój, tylko ograniczona liczba państw członkowskich, w tym Dania, Francja, Niemcy i Szwecja, uruchomiła nowe inicjatywy w zakresie finansowania, natomiast inne, takie jak Słowenia, przeznaczają na badania i innowacje znaczną część funduszy strukturalnych. Wygląda na to, że kraje zdecydowane zwiększyć środki na badania i rozwój to także kraje, które rozważają najszersze spektrum środków pobudzających wzrost gospodarczy zgodnych z obszarami działania Unii innowacji i które już osiągają dobre wyniki lub dążą do osiągnięcia dobrych wyników w zakresie innowacji.

- Francja przeznacza dodatkowe 21,9 mld EUR w latach 2009–2014 w szkolnictwo wyższe i badania (inicjatywa „Investissements d'Avenir");
- Niemcy zobowiązały się zwiększyć budżety publiczne na badania i edukację o 12 mld EUR w latach 2010–2013;
- Słowenia zwiększa budżet na badania i rozwój, przydzielając fundusze strukturalne na badania, rozwój i innowacje.

Przeprowadzone niedawno badanie[15] dotyczące wydatków publicznych na badania i rozwój wskazuje, że słabi innowatorzy, jak Rumunia, Bułgaria i Łotwa, oraz umiarkowani innowatorzy, jak Węgry, Polska i Słowacja, podejmują ambitne zobowiązania polityczne w zakresie wydatków na badania i rozwój. Natomiast większość krajów podążających za innowacjami[16] i umiarkowanych innowatorów[17] ostatnio zaczęła ograniczać swoje wysiłki lub zamierza je ograniczyć.

Istnieje wyraźne ryzyko poszerzenia przepaści innowacyjnej pomiędzy państwami członkowskimi. Ważne jest, aby słabi innowatorzy utrzymali niedawne pozytywne zobowiązania, natomiast średnich innowatorów wzywa się, aby nie ograniczali dalej publicznych nakładów na badania i rozwój i zaczęli planować przywrócenie tempa. Jedynie w ten sposób Europa może zrealizować swoje ambitne cele w zakresie badań i innowacji.

2.3. Większe i lepsze finansowanie unijne na rzecz badań naukowych i innowacji

Unia innowacji stara się zapewniać finansowanie ze strony UE na rzecz badań naukowych i innowacji uwarunkowane wyzwaniami, usprawnione i uproszczone. W swoim wniosku w sprawie „Budżetu z perspektywy „Europy 2020"" [18] Komisja przewiduje znaczną reorientację przyszłego budżetu UE na badania i innowacje, włączając obecne programy w zakresie badań i innowacji w jedne ramy strategiczne

---

15 Kwestionariusz Komitetu Europejskiej Przestrzeni Badawczej (ERAC).z 2011 r. dotyczący nakładów na badania i rozwój oraz środków realizacji polityki podejmowanych przez państwa członkowskie UE i państwa stowarzyszone.

16 Austria, Estonia, Irlandia, Luksemburg, Niderlandy, Słowenia, Zjednoczone Królestwo.

17 Grecja, Hiszpania, Portugalia, Włochy.

18 COM(2011) 500 i SEC(2011) 867 i 868 z 29.6.2011.

„Horyzont 2020”, aby sfinansować cały cykl innowacji[19]. Wiele zobowiązań Unii innowacji jest wdrażanych za pośrednictwem „Horyzontu 2020”, w szczególności: większa koncentracja na wyzwaniach społecznych, bardziej kompleksowe podejście do MŚP oraz większe wsparcie dla wprowadzania innowacji na rynek, między innymi za pomocą zamówień publicznych, stanowienia norm oraz finansowania kapitałowego i dłużnego[20]. Już na początku 2011 r. wprowadzono szereg środków służących uproszczeniu na potrzeby obecnego programu ramowego (7PR), zaś ramy „Horyzont 2020” przyniosą znacznie dalej idące uproszczenia.

Równolegle istniejące finansowanie unijne na rzecz badań naukowych i innowacji już teraz koncentruje się na priorytetach Unii innowacji. Mając na względzie „Horyzont 2020”, Komisja pilotuje nowe koncepcje aby zdobyć nowe doświadczenia i ułatwić niezakłócone wdrażanie. Ma to miejsce na przykład w przypadku nowego instrumentu skierowanego do MŚP[21], który uzupełniłby niedobory finansowania w przypadku badań i innowacji wysokiego ryzyka na wczesnym etapie, stymulował przełomowe innowacje i zwiększył wykorzystanie wyników działań badawczo-rozwojowych. W ramach „Partnerstwa i ścieżek między przemysłem a środowiskiem naukowym” programu Marie Curie, których wyraźnym celem jest ułatwianie współpracy środowiska naukowego z przedsiębiorstwami, 50 % przedsiębiorstw uczestniczących w projektach to MŚP. Innym przykładem jest wspieranie zamówień przedkomercyjnych i zamówień publicznych na innowacyjne produkty i usługi. W latach 2012-2013 będą miały zatem miejsce ważne eksperymenty i działania dostrajające.

Również polityka spójności po roku 2013 będzie koncentrować się bardziej na badaniach i innowacjach. Związany z nią pakiet prawodawczy Komisji przyjęto dnia 6 października 2011 r. Wśród głównych cech wniosku znajduje się większa warunkowość wykorzystywania funduszy polityki spójności UE. Wsparcie będzie uwarunkowane w szczególności istnieniem krajowej lub regionalnej strategii inteligentnej specjalizacji, która odpowiada charakterystyce sprawnie działających krajowych lub regionalnych systemów badawczych i systemów innowacji[22]. Ponadto regiony powinny przydzielić minimalną kwotę z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na trzy priorytety inwestycyjne dotyczące badań i innowacji, MŚP i gospodarki niskoemisyjnej. Łączna minimalna kwota przydzielona na te trzy priorytety na poziomie krajowym powinna z reguły wynosić co najmniej 80 % w regionach bardziej rozwiniętych i pośrednich oraz co najmniej 50 % w regionach mniej rozwiniętych[23].

---

19 Zobowiązania Unii innowacji nr 6 i 7.

20 W szczególności zobowiązania Unii innowacji nr 6 i 7, ale także nr 10, 16, 17, 20 i 27.

21 Rada Europejska z lutego 2011 r. zwróciła się do Komisji o zbadanie możliwości wprowadzenia programu podobnego do inicjatywy badawczej na rzecz małych przedsiębiorstw (SBIR).

22 Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego objętych zakresem wspólnych ram strategicznych, COM(2011) 615.

23 Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie przepisów szczegółowych dotyczących Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i celu „Inwestycje na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia”, COM(2011) 614.

2.4. Partnerska współpraca w rozwiązywaniu kwestii społecznych

Aby zapanować nad fragmentacją działań i przyspieszyć tempo zmian, Unia innowacji ogłosiła europejskie partnerstwa na rzecz innowacji[24], mobilizując podmioty w całym cyklu innowacyjnym i w sektorach wokół nadrzędnego celu, którym jest przyspieszenie innowacyjnych rozwiązań dla wyzwań społecznych.

W 2011 r. testowano tę koncepcję w ramach pilotażowego europejskiego partnerstwa innowacji na rzecz „aktywnego starzenia się w dobrym zdrowiu". Partnerstwo ma na celu przedłużenie o dwa lata średniej liczby lat zdrowego życia w UE do 2020 r., co przyniesie Europie następujące korzyści:

– poprawa stanu zdrowia i jakości życia obywateli Europy, ze szczególnym uwzględnieniem ludzi starszych;

– wsparcie długoterminowej stabilności i efektywności systemów opieki zdrowotnej i społecznej; oraz

– zwiększenie konkurencyjności przemysłu unijnego poprzez udoskonalone otoczenie biznesowe zapewniające podstawy wzrostu i rozwoju nowych rynków.

Zarówno Rada[25], jak i Parlament[26] przyjęły z zadowoleniem cele europejskich partnerstw na rzecz innowacji oraz poparły uruchomienie etapu pilotażowego w celu przetestowania koncepcji i wybrania najlepszego sposobu jej wdrożenia. Jak wynika z pierwszej oceny zarządzania „aktywnym starzeniem się w dobrym zdrowiu" [27], projekt pilotażowy bardzo skutecznie zmobilizował zainteresowane strony w fazie przygotowawczej. Ocena obejmowała także wyjaśnienie, w jaki sposób europejskie partnerstwo na rzecz innowacji może wzmocnić spójność naszych priorytetów w ramach badań i innowacji oraz w jaki sposób może skoncentrować się na naszych działaniach, usprawnić je i uprościć, wskazując jednocześnie środki pozwalające wypełnić luki i przyspieszyć absorbowanie innowacji. Pokazała wyraźnie, że europejskie partnerstwa na rzecz innowacji nie zastępują innych istniejących inicjatyw lub instrumentów ani nie są substytutem istniejących instytucjonalnych mechanizmów podejmowania decyzji.

Strategiczny plan realizacji „aktywnego starzenia się w dobrym zdrowiu" wydano w listopadzie 2011 r. W planie określono zbiór obszarów priorytetowych z uwzględnieniem kluczowych działań do natychmiastowej realizacji. Trwają prace nad innymi europejskimi partnerstwami na rzecz innowacji: „surowce" dotyczące bezpiecznego i zrównoważonego zaopatrzenia, „wydajność rolnictwa i zrównoważone rolnictwo" w celu wspierania konkurencyjnego i zrównoważonego rolnictwa, „oszczędne gospodarowanie wodą" mające na celu zabezpieczenie potrzeb europejskich obywateli, przemysłu i rolnictwa w odniesieniu do jej życiodajnych

---

24 Zobowiązanie Unii innowacji nr 29.

25 Rada Europejska z 4.2.2011; konkluzje Rady ds. Konkurencyjności z 26.10.2010 i 9.3.2011.

26 Rezolucja Parlamentu Europejskiego z 11.11.2010 i sprawozdanie z 11.5.2011.

27 Dokument roboczy służb Komisji „Pilotażowe europejskie partnerstwa innowacji na rzecz aktywnej i zdrowej starości, Pierwsze doświadczenia w zakresie zarządzania i procesów", SEC(2011) 1028.

zasobów oraz „inteligentne miasta" zajmujące się głównymi wyzwaniami związanymi z energią.

2.5. Maksymalne zwiększenie spójności społecznej i terytorialnej

Aby zapewnić włączenie wszystkich regionów i uniknąć „podziału ze względu na stopień innowacyjności" Unia innowacji proponuje lepsze wykorzystanie funduszy strukturalnych na badania i innowacje oraz pilotażowe działania w zakresie innowacji w sektorze społecznym i publicznym, przy jednoczesnym uwzględnianiu innowacji społecznych w unijnych programach finansowania[28].

W czerwcu 2011 r. Komisja stworzyła platformę inteligentnej specjalizacji[29] łączącą wiedzę fachową uczelni, ośrodków badawczych, władz regionalnych, przedsiębiorstw i służb Komisji[30] w celu ułatwiania władzom krajowym i regionalnym formułowania i wdrażania strategii inteligentnej specjalizacji. Wzmocnione zostaną wzajemne relacje między środkami finansowymi w ramach „Horyzontu 2020" i polityki spójności, między innymi poprzez środki uzupełniające w ramach „Horyzontu 2020" ukierunkowane na rozszerzanie uczestnictwa, wsparcie tworzenia sieci, doskonalenie polityki na podstawie doświadczeń i doradztwo.

W marcu 2011 r. Komisja uruchomiła inicjatywę innowacji społecznych w Europie[31] mającą na celu wspieranie innowatorów społecznych w tworzeniu nowych towarów i usług i opracowywaniu nowych metod pracy, które tworzą wartość społeczną i wywierają wpływ na organizacje i klientów. Inicjatywa pomaga także w znajdowaniu funduszy i wiedzy fachowej, pozwalających zamienić pomysł innowacji społecznej w projekt, a nawet w nową działalność gospodarczą. Innowacje społeczne są także jednym z narzędzi wymienionych w komunikacie w sprawie inicjatywy na rzecz przedsiębiorczości społecznej, przyjętym przez Komisję dnia 25 października 2011 r.[32] W inicjatywie tej określono 11 działań mających na celu wspieranie rozwoju przedsiębiorczości społecznej i działalności gospodarczej w Europie, na przykład w zakresie finansowania, przyjmowania ram prawnych, oznakowywania (a zatem świadomości i widoczności) i zamówień publicznych. Unia objęła już finansowaniem istotne prace badawcze nad innowacjami społecznymi za pośrednictwem 7PR. Innowacje społeczne odegrają ważną rolę w rozwiązywaniu kwestii społecznych, na których skupia się „Horyzont 2020".

Aby zrozumieć lepiej innowacje w sektorze publicznym, Komisja przygotowuje pierwszą europejską tablicę wyników innowacyjności sektora publicznego, która będzie dostępna w 2012 r. Sektor publiczny musi wprowadzać innowacje i dawać przykład. Rządy muszą być proaktywne we wspieraniu ducha innowacyjności i przedsiębiorczości w celu zapewnienia obywatelom i przedsiębiorstwom większej liczby lepszych usług i infrastruktury, przy jednoczesnym zwiększeniu opłacalności. Aby zrealizować to ambitne zmierzenie sektor publiczny, oprócz pełnienia roli mecenasa badań i rozwoju, musi zacząć wykorzystywać swoją siłę do pobudzania

---

28 Zobowiązania Unii innowacji nr 24, 25, 26 i 27.

29 http://ipts.jrc.ec.europa.eu/activities/research-and-innovation/s3platform.cfm

30 Przykłady obejmują regionalny monitor innowacji (http://www.rim-europa.eu/) i Europejskie Centrum Monitorowania Klastrów (http://www.clusterobservatory.eu/index.html).

31 www.socialinnovationeurope.eu

32 Komunikat Komisji w sprawie inicjatywy na rzecz przedsiębiorczości społecznej, SEC(2011) 1278.

popytu na innowacje. Na wszystkich poziomach administracji można znaleźć mnóstwo różnorodnych europejskich pomysłów i dobrych przykładów.

Nie przeprowadzono jeszcze konsultacji z partnerami społecznymi, aby zbadać, w jaki sposób można upowszechnić gospodarkę opartą na wiedzy na wszystkich poziomach zatrudnienia i we wszystkich sektorach[33].

3. WZMOCNIENIE PODSTAW WIEDZY I ZMNIEJSZENIE ROZDROBNIENIA W EUROPIE

3.1. Pozyskiwanie największych talentów dla Europy

Aby zapewnić wystarczającą liczbę wysoko wykwalifikowanych pracowników, Unia innowacji ma proponować naukowcom atrakcyjniejsze kariery i usuwać przeszkody utrudniające mobilność między sektorami i krajami. Przewiduje się, że do 2020 r. zapotrzebowanie na wysoko wykwalifikowane osoby w Europie wzrośnie o prawie 16 mln[34].

Punktem wyjścia są systemy edukacji i szkolenia. We wrześniu 2011 r.[35] Komisja przedstawiła strategię reformy zmierzającej do modernizacji szkolnictwa wyższego, między innymi poprzez zwiększenie liczby absolwentów, poprawę jakości nauczania i dostosowanie programów nauczania do zmieniających się potrzeb szerzej rozumianej gospodarki; szkolenie większej liczby naukowców i poprawę powiązań między badaniami, edukacją i innowacjami.

Naukowcy stanowią istotę gospodarki intensywnie wykorzystującej wiedzę. Szacuje się, że UE potrzebuje milion nowych miejsc pracy dla naukowców, aby osiągnąć cel, jakim są nakłady na badania i rozwój na poziomie 3 %, głównie w sektorze prywatnym. Państwa członkowskie zostały wezwane do przygotowania krajowych strategii zmierzających do wykształcenia wystarczającej liczby naukowców, aby zrealizować krajowe cele w zakresie badań i rozwoju, oraz strategii upowszechniania atrakcyjnych warunków zatrudnienia[36]. Komisja będzie uważnie śledzić rozwój sytuacji i przedstawi pierwszą ocenę postępów wiosną 2012 r.

Aby zwiększyć atrakcyjność UE dla utalentowanych naukowców z państw trzecich, Komisja przygotuje w 2012 r. sprawozdanie monitorujące dotyczące stosowania dyrektywy w sprawie „wizy naukowej” [37]. Najnowsze badanie pokazuje znaczny wzrost liczby pozwoleń wydanych na podstawie dyrektywy: z 239 w 2007 r. do 3 713 w 2010 r. Jednak ogólna liczba chętnych pozostaje stosunkowo niska i koncentruje się w sześciu państwach członkowskich.

Aby pomóc studentom i naukowcom w dokonywaniu świadomych wyborów studiów lub pracy, umożliwić instytucjom rozpoznawanie i rozwijanie swoich mocnych stron oraz wspierać osoby odpowiedzialne za wyznaczanie kierunków polityki w

---

33 Zobowiązanie Unii innowacji nr 28.

34 Dokument roboczy Komisji dotyczący niedawnych zmian w europejskich systemach szkolnictwa wyższego, SEC(2011) 1063, s. 30.

35 Komunikat Komisji w sprawie planu modernizacji europejskich systemów szkolnictwa wyższego, COM(2011) 567.

36 Zobowiązanie Unii innowacji nr 1.

37 Zobowiązanie Unii innowacji nr 30.

opracowaniu skutecznych strategii w dziedzinie edukacji, badań i innowacji, w 2012 r. Komisja podejmie inicjatywę mającą na celu wdrożenie nastawionego na użytkownika wielowymiarowego rankingu uczelni[38] i przejrzystego narzędzia informacyjnego, przy czym pierwszych wyników należy oczekiwać w 2013 r.

Mając na celu połączenie biznesu i środowisk naukowych, aby rozwiązać kwestię zapotrzebowania na umiejętności w zakresie innowacji, Komisja uruchomiła w 2011 r. projekt pilotażowy sojuszów na rzecz wiedzy[39]. Spośród 94 otrzymanych wniosków trzy wybrane projekty mają na celu przygotowanie nowych programów i kursów, opracowanie innowacyjnych sposobów przekazywania wiedzy i pomoc dla uczelni w modernizowaniu poprzez dążenie do interdyscyplinarności, przedsiębiorczości i mocniejszych partnerstw z przedsiębiorstwami. Przedmiotowe projekty pilotażowe umożliwią również prowadzenie przydatnych obserwacji programu „Erasmus dla wszystkich" po 2013 r.

3.2. Realizacja europejskiej przestrzeni badawczej

Stworzenie dobrze funkcjonującej europejskiej przestrzeni badawczej (EPB), w której obowiązuje swoboda przepływu naukowców, wiedzy naukowej i technologii, ma zasadnicze znaczenie[40]. Niedostateczna współpraca i koordynacja w połączeniu z różnymi niedoskonałościami systemowymi doprowadziły do istotnego pogorszenia wyników w całym europejskim systemie badawczym. Oprócz nasilenia współpracy i koordynacji EPB pobudzi konkurencję, co umożliwia osiągnięcie doskonałości.

W świetle konkluzji Rady Europejskiej z dnia 4 lutego 2011 r. państwa członkowskie są jednoznacznie zobowiązane do ukończenia tworzenia EPB do 2014 r. Prowadzone są konsultacje z zainteresowanymi stronami, aby w móc zaproponować 2012 r. ramy EPB i środki wspierające w celu wyeliminowania przeszkód dla mobilności i współpracy transgranicznej[41]. Ogólnym celem ram EPB jest poprawa spójności i kompatybilności polityki, programów i działań w zakresie badań naukowych we wszystkich państwach członkowskich i w UE.

Zagadnienia, które należy uwzględnić przygotowując ramy, obejmują jakość studiów doktoranckich, mobilność naukowców, transgraniczną działalność organizacji prowadzących badania naukowe, rozpowszechnianie, wykorzystanie i transfer wyników badań, infrastrukturę badawczą i spójność międzynarodowych strategii i działań w zakresie współpracy[42].

W celu rozwiązania kwestii, które mają kluczowe znaczenie dla ułatwienia karier i mobilności naukowców, podjęto szereg inicjatyw i wprowadzono szereg instrumentów unijnych.

a) W celu zapewnienia lepszego wykształcenia większej liczby doktorantów i wyposażenia ich w umiejętności ułatwiające pracę w różnych krajach,

---

38 Zobowiązanie Unii innowacji nr 2.
39 Idem.
40 Zobowiązanie Unii innowacji nr 4.
41 http://ec.europa.eu/research/era/consultation/era_consultation_en.htm
42 Zob. dokument towarzyszący konsultacjom społecznym w sprawie ram EPB http://ec.europa.eu/research/consultations/era/consultation_era.pdf

sektorach zatrudnienia i dyscyplinach Komisja zaproponowała zasady innowacyjnego szkolenia doktorantów w Europie[43]. Wspomniane zasady stanowią ramy odniesienia oparte na istniejących najlepszych praktykach[44]. Stanowią wytyczne w zakresie finansowania kształcenia naukowców na poziomie europejskim i krajowym przy jednoczesnym zachowaniu elastyczności i autonomii instytucji i doktorantów. W celu poprawy jakości kształcenia doktorantów w Europie Komisja podjęła dwie inicjatywy doktoranckie w ramach działań „Marie Curie" dotyczące bezpośrednio innowacyjnych programów studiów doktoranckich: europejskie programy doktoranckie realizowane we współpracy z przedsiębiorstwami i innowacyjne studia doktoranckie.

b) W celu uzyskania większej porównywalności struktur kariery zawodowej w różnych sektorach zatrudnienia i krajach oraz w celu ułatwienia mobilności pomiędzy środowiskami naukowymi, przemysłem i innymi obszarami zatrudnienia Komisja promuje europejskie ramy kariery naukowej. Stanowią one punkt odniesienia dla naukowców i pracodawców, określając niezbędne umiejętności, które naukowcy muszą posiadać na czterech różnych etapach kariery[45]. W celu rozpowszechnienia najlepszych praktyk w zakresie kształcenia i rozwoju kariery naukowców, mechanizm dofinansowania Marie Curie zapewnił dotychczas wsparcie dla 81 programów na poziomie regionalnym, krajowym i międzynarodowym. Pierwsze wyniki pokazują wdrożenie wysokich norm jakości w odniesieniu do karier i warunków zatrudnienia naukowców.

c) W celu zwiększenia atrakcyjności zawodu naukowca i ułatwienia mobilności Komisja zapewnia wsparcie uczelniom i innym pracodawcom pragnącym stworzyć europejski fundusz na emerytury dodatkowe dla naukowców. Fundusz taki zwiększyłby mobilność pracowników, ułatwiając naukowcom transfer dodatkowego kapitału emerytalnego w przypadku rozpoczynania nowej pracy w innym kraju. Zainteresowani pracodawcy powinni mieć możliwość tworzenia konsorcjów w 2012 r.; fundusze mają ruszyć w 2013 r.

d) Pierwszym krokiem w kierunku zapewnienia bardziej otwartych i przejrzystych procedur rekrutacji naukowców było opracowanie przez służby Komisji w ścisłej współpracy z państwami członkowskimi wspólnej strategii[46] promującej publikowanie ofert pracy dla naukowców na portalu EURAXESS Jobs[47]. Państwa członkowskie powinny zintensyfikować działania w celu zapewnienia publicznego ogłaszania w internecie wszystkich ofert pracy dla naukowców, które są finansowane ze środków publicznych, i stosowania przez instytucje otwartych procedur rekrutacji.

---

43 Zob. COM(2011) 567.

44 Odzwierciedlają one zasady z Salzburga EUA, dobre praktyki w państwach członkowskich i działania Marie Curie.

45 R1) naukowiec na pierwszym etapie, R2) uznany naukowiec, R3) doświadczony naukowiec i R4) wiodący naukowiec.

46 Strategię na rzecz zatrudnienia zatwierdziła Grupa Sterująca ds. Zasobów Ludzkich i Mobilności EPB w listopadzie 2010 r.

47 http://ec.europa.eu/euraxess/index.cfm/jobs/index

Przełomowe badania i innowacje wymagają także infrastruktury badawczej najwyższej klasy. Unia innowacji ma ustalony na 2015 r. cel, jakim jest ukończenie lub uruchomienie budowy 60 % priorytetowych europejskich infrastruktur badawczych określonych przez Europejskie Forum Strategii ds. Infrastruktur Badawczych (ESFRI)[48]. Spośród 48 priorytetowych projektów 10 znajduje się w fazie wdrażania, a kolejne 16 zmierza ku tej fazie , co oznacza, że do końca 2012 r. cel zostanie zrealizowany w 54 %.

Program ramowy w zakresie badań ma na celu wsparcie fazy przygotowawczej wszystkich projektów ESFRI, a także, w bardziej ograniczonym zakresie, fazy ich wdrażania. W celu zakończenia fazy realizacji priorytetowej infrastruktury badawczej mobilizuje się fundusze strukturalne. Na przykład 236 mln EUR z funduszy strukturalnych wykorzystuje się na realizację infrastruktury Beamlines w ramach projektu Extreme Light Infrastructure (ELI), która znajduje się w Republice Czeskiej. Komisja doradza także Rumunii i Węgrom, w jaki sposób zmobilizować fundusze strukturalne dla pozostałych części ELI w tych dwóch krajach.

Infrastruktura badawcza ESFRI jest pierwszorzędnym przykładem współpracy UE i jej państw członkowskich i wspólnego wykorzystania zasobów w ramach projektów stanowiących przedmiot wspólnego europejskiego zainteresowania.

Komisja pomaga także państwom członkowskim skorzystać z konsorcjum na rzecz europejskiej infrastruktury badawczej (ERIC) jako ram prawnych dla stworzenia paneuropejskiej infrastruktury badawczej. Status konsorcjum ERIC przyznano po raz pierwszy w marcu 2011 r. projektowi SHARE (badania dotyczące zdrowia, starzenia się i przechodzenia na emeryturę w Europie), dzięki któremu lepiej zrozumiemy wpływ starzenia się na społeczeństwa europejskie.

3.3. Promowanie Europejskiego Instytutu Innowacji i Technologii jako modelu zarządzania innowacją w Europie

W celu lepszej integracji cyklu innowacji Europejski Instytut Innowacji i Technologii (EIT) łączy instytucje szkolnictwa wyższego, organizacje badawcze i przedsiębiorstwa w nowego rodzaju partnerstwa – wspólnoty wiedzy i innowacji (WWiI) – działające w obszarach zrównoważonej energii (*KIC InnoEnergy)*, dostosowania się do zmiany klimatu i łagodzenia jej skutków (*Climate-KIC)* oraz przyszłego społeczeństwa informacyjnego i komunikacyjnego (*EIT ICT Labs*).

Widoczne są już pierwsze wyniki: od stycznia 2011 r. powstało pięć nowych przedsiębiorstw, a *KIC InnoEnergy* zorganizowało pierwsze wspierane przez EIT studia magisterskie, w których uczestniczy 155 studentów. Do końca 2011 r. Komisja przyjmie strategiczny plan innowacji EIT[49]. Będzie się on koncentrował na konsolidacji trzech istniejących WWiI i stopniowym tworzeniu nowych, które będą odnosiły się do najważniejszych kwestii społecznych zgodnie z celami pakietu „Horyzont 2020”.

---

48 Zobowiązanie Unii innowacji nr 5.

49 Zobowiązanie Unii innowacji nr 9.

4. UŁATWIENIE REALIZACJI DOBRYCH POMYSŁÓW NA RYNKU

Przedsiębiorstwa są w centrum idei innowacji, ponieważ wyczuwają szanse na rynku i rozwijają pomysły na innowacyjne rozwiązania, aby wykorzystać takie szanse. Jednak europejscy przedsiębiorcy borykają się z wieloma przeszkodami i niekorzystnymi warunkami ramowymi, które utrudniają im wprowadzanie pomysłów na rynek. Unia innowacji nastawiona jest na systematyczne usuwanie wspomnianych przeszkód i tworzenie jednolitego rynku dla innowacji.

Europa potrzebuje bardziej zrównoważonej kombinacji strategii politycznych popytu i podaży[50] z szybszą i zmodernizowaną normalizacją, bardziej przystępnymi cenowo patentami, większą liczbą zamówień publicznych na innowacyjne produkty i usługi, lepszym dostępem do kapitału i prawdziwym europejskim rynkiem wiedzy.

Takie były priorytety działań Komisji w 2011 r., w zakresie których poczyniono znaczne postępy, bowiem Komisja przyjęła już wnioski w sprawie jednolitego systemu ochrony patentowej i stanowienia norm. Opóźnienia dotyczą dwóch zobowiązań w omawianym obszarze, tj. przeglądu ram prawnych dotyczących kluczowych obszarów, począwszy od obszarów związanych z ekoinnowacjami, oraz planu działania dotyczącego ekoinnowacji[51], który zostanie przedstawiony w grudniu 2011 r.

4.1. Poprawa dostępu do finansowania

Znalezienie odpowiednich inwestorów stanowi, w szczególności dla młodych przedsiębiorstw opierających swoją działalność na wiedzy, decydujący krok w kierunku strategicznej ekspansji działalności gospodarczej. Inwestorami często są organy sektora publicznego, które zmniejszają zagrożenia związane z innowacyjnością dzięki programom pomocy, lub prywatne fundusze *venture capital*, które zapewniają nowym przedsiębiorstwom zastrzyk finansowy w zamian za kapitał własny.

Inwestycje *venture capital* w Stanach Zjednoczonych, wyrażone jako odsetek PKB, są czterokrotnie wyższe niż w UE. Ponadto inwestycje europejskie mogą być zbyt rozrzedzone, ponieważ europejskie fundusze *venture capital* inwestowane są w dwukrotnie większą liczbę przedsiębiorstw niż ich amerykańskie odpowiedniki[52]. Do końca roku Komisja zamierza przedstawić inicjatywę nowego systemu europejskiego *venture capital*, który pozwoli funduszom *venture capital* gromadzić kapitał we wszystkich 27 państwach członkowskich na podstawie jednolitej rejestracji[53]. Komisja podejmie również starania, aby zlikwidować wszelkiego rodzaju niekorzystne dla transgranicznych inwestycji *venture capital* traktowanie pod względem podatkowym oraz zmniejszyć obciążenia administracyjne. Działania te będą częścią szerszego planu działania Komisji mającego na celu poprawę dostępu do finansowania dla MŚP.

---

50 Zob. także inicjatywa rynków pionierskich http://ec.europa.eu/enterprise/policies/innovation/policy/lead-market-initiative/final-eval_en.htm

51 Zobowiązania Unii innowacji nr 15 i 18.

52 Kelly R. (2011): „The performance and prospects of European Venture capital, European Investment Fund"; dokument roboczy 2011/9, badanie i analiza rynku EFI.

53 Zobowiązanie Unii innowacji nr 11.

Ponadto Komisja wyznaczyła przewodniczącego British Business Angels Association na przewodniczącego grupy ekspertów. Grupa ekspertów ma za zadanie sformułować zalecenia dotyczące sposobów poprawy w zakresie nawiązywania kontaktów między innowacyjnymi firmami i odpowiednimi inwestorami ponad granicami państw[54]. Ustalenia zostaną przedstawione w 2012 r.

Obecny mechanizm finansowania oparty na podziale ryzyka[55] i instrumenty finansowe w ramach programu na rzecz konkurencyjności i innowacji (2007–2013) przyciągnęły znaczny wzrost prywatnego finansowania i zostaną rozszerzone w „Horyzoncie 2020" i programie konkurencyjności i MŚP w latach 2014–2020[56].

Zgodnie z ogólnym celem Komisji, którym jest udzielanie „mniejszej i lepszej" pomocy państwa, pomoc państwa ulega zmniejszeniu w stosunku do PKB, natomiast pomoc państwa na badania, rozwój i innowacje nadal stopniowo wzrasta i stanowi obecnie prawie jedną dziesiątą wydatków publicznych w tej dziedzinie. W sierpniu Komisja podsumowała funkcjonowanie ram, które kontrolują pomoc państwa w tym obszarze[57]. Następnym krokiem są jak najszersze konsultacje mające na celu przygotowanie przeglądu obecnych ram w 2013 r.

4.2. Ochrona i zwiększenie wartości własności intelektualnej oraz pobudzanie kreatywności

Z uwagi na koszt i złożoność procesu uzyskiwania ochrony patentowej w Europie jednym z celów Unii innowacji jest wydanie w 2014 r. pierwszych patentów UE[58] i promowanie korzystania z praw własności intelektualnej do innowacyjnych produktów i usług[59]. Dążąc do osiągnięcia strategicznego i zrównoważonego podejścia do polityki, która wpływa na aktywa własności intelektualnej, Komisja przyjęła w maju 2011 r. plan utworzenia jednolitego rynku własności intelektualnej[60].

W następstwie nieosiągnięcia przez państwa członkowskie porozumienia w sprawie patentu wspólnotowego, w marcu 2011 r. Komisja zaproponowała pakiet ustawodawczy dotyczący jednolitego systemu ochrony patentowej na mniejszym terytorium[61]. Przygotowano go w odpowiedzi na wniosek 25 państw członkowskich, które postanowiły ściślej współpracować w celu pokonania trwającego kilka

---

54 Zobowiązanie Unii innowacji nr 12.

55 Mechanizm finansowania oparty na podziale ryzyka powstał w połowie 2007 r. jako nowy instrument finansowania dłużnego na podstawie 7PR.

56 Zobowiązanie Unii innowacji nr 10.

57 Zobowiązanie Unii innowacji nr 13; dokument roboczy służb Komisji „Śródokresowy przegląd ram BRI", 10.8.2011, http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/rdi_mid_term_review_en.pdf

58 Zobowiązanie Unii innowacji nr 14.

59 Zob. także konkluzje Rady Europejskiej z dnia 4 lutego 2011 r., w których zwrócono się do Komisji o zbadanie możliwości opracowania instrumentu dotyczącego praw własności intelektualnej, umożliwiającego zwiększenia wartości takich praw.

60 Komunikat Komisji „Jednolity rynek w obszarze praw własności intelektualnej", COM(2011) 287 wersja ostateczna.

61 Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady wprowadzającego wzmocnioną współpracę w dziedzinie tworzenia jednolitego systemu ochrony patentowej i wniosek dotyczący rozporządzenia Rady w odniesieniu do odpowiednich ustaleń dotyczących tłumaczeń, COM(2011) 215 i 216 wersja ostateczna.

dziesięcioleci politycznego impasu w kwestii stworzenia jednolitego patentu. Proponowany pakiet ustawodawczy przyniesie korzyści wszystkim przedsiębiorstwom europejskim, zmniejszając koszty uzyskania ochrony patentowej o nawet 80 %. Obecnie koszty zapewnienia ochrony patentowej na terenie całej Unii Europejskiej (w koszty na tłumaczeń) wynoszą 32 000 EUR, natomiast po okresie przejściowym zmalałyby do 680 EUR w przypadku patentu europejskiego o jednolitym skutku w 25 państwach członkowskich. Porozumienie polityczne powinno zostać osiągnięte do połowy 2012 r.

Aby ułatwić powstanie prawdziwego europejskiego rynku wiedzy dla patentów i licencji[62], Komisja, w odpowiedzi na wezwanie Rady Europejskiej, zbadała szereg wariantów w odniesieniu do instrumentu waloryzacji praw własności intelektualnej na poziomie UE. W 2011 r. grupa ekspertów zajmowała się określeniem liczby niedostatecznie wykorzystanych patentów w Europie, ich potencjału w zakresie innowacyjności oraz mocnych i słabych punktów zbioru potencjalnych inicjatyw, w tym utworzenia rynku finansowego praw własności intelektualnej; kwestie te były również przedmiotem badania. Wyniki tych prac zostaną opublikowane przed końcem roku[63]. Na ich podstawie Komisja zamierza zainicjować rozmowy z państwami członkowskimi w 2012 r., aby określić dalsze działania.

Unia innowacji ma realizować szeroką koncepcję innowacji, obejmującą nowe modele działalności, projekty i kreatywność oraz innowacje usługowe. Wymaga to nowych strategii i narzędzi, których bezpośrednim celem jest wykorzystanie twórczego potencjału Europy. W grudniu 2011 r. Komisja stworzy europejski sojusz sektora kreatywnego[64], ponadsektorową inicjatywę, która zintensyfikuje dialog polityczny pomiędzy krajowymi i regionalnymi decydentami, przetestuje nowe narzędzia oraz pozyska większe i lepsze wsparcie dla sektorów kreatywnych i innych sektorów, które korzystają z pracy sektorów kreatywnych.

Ponadto istnieje rosnący popyt na produkty, które wyróżniają się łatwością użytkowania i atrakcyjnością. Komisja powołała Europejską Radę Liderów ds. Wzornictwa (European Design Leadership Board)[65], która będzie przedstawiała swoje propozycje dotyczące wzmocnienia roli wzornictwa w europejskiej polityce innowacji[66].

4.3. Przyspieszanie i modernizacja stanowienia norm

Sprawnie przyjęte jednolite normy europejskie i międzynarodowe są ważne przy promowaniu innowacji na szybko zmieniających się rynkach. W czerwcu 2011 r. Komisja przedstawiła pakiet normalizacyjny[67] mający na celu modernizację europejskiego ustawodawstwa i polityki w dziedzinie normalizacji w świetle obecnych i przyszłych wyzwań.

---

62 Zobowiązanie Unii innowacji nr 22.

63 Mające się wkrótce ukazać sprawozdanie grupy ekspertów i sprawozdanie z badania będą dostępne na stronie internetowej: http://ec.europa.eu/enterprise/index_en.htm.

64 Zobowiązanie Unii innowacji nr 19.

65 Zob. członkowie: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/innovation/policy/design-creativity/edii_en.htm

66 Zobowiązanie Unii innowacji nr 19.

67 Komunikat Komisji „Strategiczna wizja w zakresie norm europejskich" i wniosek dotyczący rozporządzenia w sprawie normalizacji europejskiej, COM(2011) 311 i 315 wersja ostateczna.

Procesy stanowienia norm zostaną przyspieszone o 50 %, tak aby lepiej zaspokajać potrzeby towarzyszące szybkiemu postępowi technicznemu. Komisja i europejskie organy normalizacyjne omawiają obecnie wskaźniki efektywności, aby osiągnąć cel do 2020 r. Potrzeby w zakresie normalizacji będą lepiej przewidywane dzięki określeniu priorytetów w rocznym programie prac i dzięki badaniom prognostycznym. Ponadto pakiet będzie obejmował także prosty i szybki sposób uznawania przyjętych na poziomie międzynarodowym norm z zakresu teleinformatyki, co ma coraz większe znaczenie na przykład dla europejskich podmiotów udzielających zamówień publicznych. Do 2013 r. Komisja przedstawi niezależny przegląd europejskiego systemu normalizacji. Komisja pracuje też nadal nad lepszym włączaniem normalizacji do programu ramowego w zakresie badań[68].

4.4. Wykorzystanie możliwości finansowych sektora publicznego na potrzeby innowacji

Przy wartości zamówień publicznych szacowanej w 2009 na 19,4 % PKB Unii Europejskiej[69] mają one ogromny potencjał w zakresie wprowadzania unijnych innowacji na rynek, wspierania efektu klienta prekursora i efektu katalizatora, tym samym zapewniając innowacyjnym przedsiębiorstwom dobrą pozycję wyjściową na rynkach światowych. Jednak Unia Europejska nie wykorzystuje w pełni wspomnianego potencjału. Według najnowszej oceny[70] tylko 22 % badanych instytucji zamawiających wskazało, że włączają innowacje do strategii i procedur udzielania zamówień.

Rada nie podjęła wniosku Komisji, aby państwa członkowskie i regiony przeznaczały wydzieloną część budżetu na zamówienia publiczne na innowacyjne produkty i usługi, chociaż proponowany cel, wynoszący 10 mld EUR rocznie[71], stanowiłby zaledwie 0,44 % wszystkich zamówień publicznych w Europie. Podjęto jednak pewne działania. Na przykład Hiszpania wprowadziła kwoty wynoszące 3 % dla zamówień publicznych na innowacyjne produkty i usługi w ustawie o zamówieniach publicznych z dnia 8 lipca 2011 r.

Dążąc do skuteczniejszego reagowania na omawiane wyzwania, w grudniu 2011 r. Komisja przedstawi wniosek dotyczący zmiany prawa zamówień publicznych UE, który powinien ułatwić udzielanie zamówień na innowacyjne produkty i usługi i ponadgraniczne wspólne zamówienia publiczne.

Równolegle Komisja uruchomiła także projekty pilotażowe dotyczące transgranicznej współpracy w zakresie udzielania zamówień na innowacyjne produkty i usługi. Przedmiotowe projekty wraz ze studiami wykonalności przygotują grunt pod zwiększenie i dostrojenie przyszłego wsparcia na poziomie UE, w szczególności w ramach pakietu „Horyzont 2020”, które pomoże państwom członkowskim wspólnie wykorzystywać swoje zasoby finansowe i ludzkie w celu uwolnienia potencjału zapotrzebowania społecznego na innowacyjne rozwiązania.

---

68 Zobowiązanie Unii innowacji nr 16.

69 Komisja Europejska (2010 r.): Wskaźniki dotyczące zamówień publicznych w 2009 r. http://ec.europa.eu/internal_market/publicprocurement/docs/indicators2009_en.pdf

70 Sprawozdanie z oceny, SEC(2011) 853, czerwiec 2011 r.

71 Zobowiązanie Unii innowacji nr 17.

5. WSPIERANIE POLITYKI DZIĘKI WSPÓŁPRACY ZEWNĘTRZNEJ

Konkurencja w dzisiejszym świecie w coraz większym stopniu dotyczy wiedzy i innowacji. Konkurenci Europy podjęli w tym kierunku strategiczne kroki, wśród których innowacyjność zajmuje jedno z pierwszych miejsc na ich listach priorytetów krajowych[72].

Jedną z ambicji Unii innowacji jest, aby UE i państwa członkowskie traktowały współpracę naukową z państwami trzecimi jako kwestię będącą przedmiotem wspólnego zainteresowania i aby opracowały wspólne strategie[73].

Zgodnie ze wspomnianymi zobowiązaniami UE i państwa członkowskie przygotowały w ramach Strategicznego Forum ds. Międzynarodowej Współpracy Naukowo-Technicznej (SFIC) trzy inicjatywy pilotażowe (z Indiami, Chinami i Stanami Zjednoczonymi).

Wspólna inicjatywa UE i państw członkowskich ma na celu podniesienie atrakcyjności Europy jako miejsca prowadzenia badań, w szczególności w porównaniu ze Stanami Zjednoczonymi. Przyciągnięcie największych talentów ze Stanów Zjednoczonych do Europy, proponowanie doskonałości i korzystanie z zaawansowanych europejskich centrów technologii powinno przywrócić transatlantycką mobilność.

Trwają przygotowania strategicznego planu badań i innowacji z Indiami mającego na celu wsparcie istniejącej dwustronnej współpracy naukowo-technicznej. Centralnym elementem jest tworzenie silnych związków pomiędzy europejskimi i indyjskimi centrami doskonałości w celu opracowania wykonalnych i innowacyjnych rozwiązań w odniesieniu do wyzwań społecznych w takich dziedzinach jak woda, biomasa, energia lub zdrowie.

W odniesieniu do Chin trwają prace nad określeniem wspólnych priorytetów UE i państw członkowskich na potrzeby bardziej skoordynowanej współpracy wielostronnej z Chinami i poprawy interoperacyjności dwustronnych programów, systemów finansowania i zasad (w tym kwestii prawa własności intelektualnej).

Przedstawione inicjatywy pilotażowe, zbudowane na nowym partnerstwie strategicznym UE i jej państw członkowskich, pozwolą usprawnić naszą współpracę strategiczną z głównymi krajami partnerskimi i zapewnią wsparcie z zewnątrz dla wyników Europy w dziedzinie badań i innowacji.

6. WNIOSKI I KOLEJNE KROKI

W 2011 r. badania i innowacje były wiodącymi tematami w wielu dyskusjach instytucji będących zainteresowanymi stronami. Zapoczątkowano konkretne

---

72 Stany Zjednoczone: http://www.compete.org/about-us/initiatives/ http://www.nsf.gov/about/performance/strategic_plan.jsp
Chiny: http://www.most.gov.cn/eng/index.htm
Indie: http://www.dst.gov.in/whats_new/press-release10/pib_10-3-2010.htm

73 Zobowiązanie Unii innowacji nr 31.

działania, a wnioski zostały lub wkrótce zostaną przedstawione. Proponowany pakiet „Horyzont 2020" obejmuje Unię innowacji i będzie kluczowym narzędziem służącym do realizowania zobowiązań Unii innowacji.

Spośród 34 zobowiązań Unii innowacji nie podjęto dwóch: na poziomie krajowym jest to przeznaczanie części budżetu na zamówienia na innowacyjne produkty i usługi, a na poziomie UE – konsultacje z partnerami społecznymi w sprawie upowszechniania gospodarki opartej na wiedzy na wszystkich poziomach zatrudnienia. Kolejne dwa działania uległy opóźnieniu: przegląd prawodawstwa i plan działania dotyczący ekoinnowacji. Komisja nasili starania mające na celu jak najszybsze uruchomienie opóźnionych działań i wzywa państwa członkowskie do nasilenia starań zmierzających do zwiększenia popytu na innowacyjne rozwiązania przez zamówienia publiczne.

Unia innowacji opiera się na trzech różnych rodzajach dynamiki. Po pierwsze na dynamice reformy legislacyjnej, która powinna wiązać się z wdrożeniem nowych europejskich ram dla badań i innowacji. Na poziomie UE poczyniono imponujący wysiłek w celu nadania tempa reformom umożliwiającym wprowadzenie innowacji. W oparciu o prowadzone na szeroką skalę konsultacje z zainteresowanymi stronami Komisja przedstawi wszystkie sześć wniosków ustawodawczych zapowiedzianych w Unii innowacji[74]. Parlament Europejski i państwa członkowskie proszone są o zdecydowane zajęcie się obecnymi i przyszłymi wnioskami ustawodawczymi mającymi na celu wspieranie innowacyjności.

Po drugie – na dynamice mobilizowania podmiotów na poziomie UE, badań i wdrażania nowych instrumentów i koncepcji innowacji. Uzupełniają one dynamikę ustawodawczą i koncentrują się na nowych formach innowacji (takich jak innowacje społeczne) lub nowych sposobach współpracy (takich jak europejskie partnerstwa na rzecz innowacji). Są to sposoby pozwalające pozostać w czołówce innowacji i umożliwiające monitorowanie zmian w zakresie innowacyjności. W 2011 r. uruchomiono wiele projektów pilotażowych i studiów wykonalności, a działania będą kontynuowane w 2012 r.

Po trzecie – sukces Unii innowacji będzie zależał od zakresu, w jakim może mobilizować do działań na poziomie krajowym i regionalnym. Przegląd krajowych programów reform stanowi dobry punkt wyjściowy dla silnej dynamiki innowacji, ale zaowocuje jedynie w przypadku spójnego wdrażania środków. Państwa członkowskie UE proszone są o nasilenie działań zmierzających do nadania priorytetowego charakteru inwestycjom w badania i innowacje oraz o przełożenie podjętych w 2011 r. zobowiązań na działania, zwłaszcza w zakresie prowadzenia reform mających na celu pobudzenie skuteczności ich systemów badań i innowacji oraz lepszego wykorzystania funduszy strukturalnych na potrzeby badań i innowacji[75].

W 2012 r. Komisja będzie nadal realizować Unię innowacji, w szczególności przedstawiając dwie pozostałe inicjatywy Unii innowacji zaplanowane na 2012 r., tj.

---

74 Horyzont 2020, nowa polityka spójności, reforma ustawodawstwa dotyczącego zamówień publicznych, nowy system w dziedzinie kapitału podwyższonego ryzyka, pakiet normalizacyjny i wnioski ustawodawcze dotyczące jednolitego systemu ochrony patentowej.

75 Konkluzje Rady Europejskiej z 4.2.2011.

propozycję ram europejskiej przestrzeni badawczej i nowego głównego wskaźnika[76]. Przedstawi także zewnętrzną ocenę przeprowadzoną przez nowo utworzoną europejską radę konsultacyjną ds. badań i innowacji.

Równocześnie z wdrażaniem działań politycznych w zakresie innowacji Komisja dokona przeglądu obecnych podejść do innowacji w innych dziedzinach polityki UE i zaproponuje strategie mające na celu włączenie innowacji do wszystkich polityk UE.

[76] Udział szybko rozwijających się innowacyjnych przedsiębiorstw w gospodarce; wyniki pierwszego procesu gromadzenia danych są obecnie omawiane z państwami członkowskimi. Drugi proces gromadzenia danych będzie miał miejsce w 2012 r.

Załącznik: Postępy zobowiązań Unii innowacji w 2011 r.

Więcej informacji na temat każdego zobowiązania można znaleźć na stronie: http://i3s.ec.europa.eu/home.html.

	Zobowiązanie Unii innowacji	**Termin**	**Postępy**
1	Wdrożenie strategii krajowych mających na celu wykształcenie wystarczającej liczby naukowców	2011 r.	W trakcie
2	Badanie wykonalności niezależnego rankingu uczelni	2011 r.	W trakcie
	Tworzenie współpracy między przedsiębiorstwami i ośrodkami naukowymi w ramach sojuszów na rzecz wiedzy		
3	Zaproponowanie zintegrowanych ram dla e-umiejętności	2011 r.	W trakcie
4	Zaproponowanie ram EFB i środków pomocniczych	2012 r.	W trakcie
5	Zbudowanie priorytetowych europejskich struktur badawczych	2015 r. – 60 %	W trakcie
6	Uproszczenie i nakierowanie przyszłych programów UE w zakresie badań i innowacji na Unię innowacji	2011 r.	W trakcie
7	Zapewnienie większego zaangażowania MŚP w przyszłe programy w zakresie badań i innowacji		W trakcie
8	Wzmocnienie bazy naukowej na potrzeby kształtowania polityki za pośrednictwem Wspólnego Centrum Badawczego; Stworzenie forum ds. działań przyszłościowych		W trakcie
9	Przedstawienie planu strategicznego EIT	Połowa 2011 r.	W trakcie
10	Wprowadzenie w życie instrumentów finansowych na poziomie UE w celu przyciągnięcia funduszy prywatnych	2014 r.	W trakcie
11	Zapewnienie transgranicznego funkcjonowania funduszy *venture capital*	2012 r.	W trakcie
12	Wzmocnienie nawiązywania kontaktów między innowacyjnymi firmami i odpowiednimi inwestorami ponad granicami państw		W trakcie
13	Przegląd ram pomocy państwa dla badań, rozwoju i innowacji	2011 r.	W trakcie
14	Wydawanie patentu wspólnotowego	2014 r.	W trakcie
15	Przegląd ram prawnych dotyczących kluczowych obszarów	Rozpoczęcie w 2011 r.	Opóźnione
16	Przyspieszenie i modernizacja stanowienia norm	Początek 2011 r.	W trakcie
17	Przeznaczenie części krajowych budżetów na zamówienia publiczne na innowacje	Rozpoczęcie w 2011 r.	Nie podjęto

	Stworzenie mechanizmu wsparcia na poziomie UE i ułatwienie wspólnych zamówień		W trakcie
18	Przedstawienie planu działania dotyczącego ekoinnowacji	Początek 2011 r.	Opóźnione
19	Powołanie Europejskiej Rady Liderów ds. Wzornictwa	2011 r.	W trakcie
	Powołanie Europejskiego sojuszu sektora kreatywnego		W trakcie
20	Promowanie otwartego dostępu; wspieranie inteligentnych usług informacji w dziedzinie badań naukowych		W trakcie
21	Ułatwianie współpracy w dziedzinie badań naukowych i transferu wiedzy		W trakcie
22	Stworzenie europejskiego rynku wiedzy dla patentów i licencji	2011 r.	W trakcie
23	Ochrona przed wykorzystaniem praw własności intelektualnej do celów sprzecznych z zasadami konkurencji		W trakcie
24/ 25	Poprawa wykorzystywania funduszy strukturalnych na badania i innowacje	Rozpoczęcie w 2010 r. Platforma do 2012 r.	W trakcie
26	Uruchomienie pilotażowego projektu innowacji społecznych; promowanie innowacji społecznych w Europejskim Funduszu Społecznym		W trakcie
27	Wsparcie programu badań w dziedzinie innowacji sektora publicznego i innowacji społecznych	Rozpoczęcie w 2011 r.	W trakcie
	Pilotażowa europejska tablica wyników innowacyjności sektora publicznego		
28	Konsultacje z partnerami społecznymi w sprawie interakcji między gospodarką opartą na wiedzy i rynkiem pracy		Nie podjęto
29	Pilotowanie i przedstawianie wniosków dotyczących europejskich partnerstw na rzecz innowacji	2011 r.	W trakcie
30	Wdrożenie zintegrowanych polityk mających na celu przyciągnięcie globalnych talentów	2012 r.	W trakcie
31	Zaproponowanie wspólnych priorytetów UE / państw członkowskich i wspólnych podejść do współpracy naukowej z państwami trzecimi	2012 r.	W trakcie
32	Rozwijanie globalnej infrastruktury badawczej	2012 r.	W trakcie
33	Samoocena krajowych systemów badań i innowacji oraz określenie wyzwań i reform		W trakcie
34	Opracowanie głównego wskaźnika innowacji		W trakcie
	Monitorowanie postępów przy pomocy unijnej tablicy wyników innowacji		